

OSVRTI

NAPOMENE UZ VRATOVIĆEVA
RAZMIŠLJANJA

Objavljujemo Vratovićeve članke zato što je to aktualna problematika, poučna i korisna, a jednim dijelom i kao poticaj za daljnje raspravljanje, kako sam Vratović kaže u uvodnom dijelu prvoga članka. Budući da su neke tvrdnje zaista sporne, daljnja je rasprava potrebna. Zato će biti korisno ako se jave oni koji misle da imaju što reći. Ako se nitko ne osvrtno na njegova izlaganja, morat će uredništvo.

Kao poticaj raspravi osvrnut ćemo se na rod latinskih riječi u hrvatskome. Vratović u načelu traži da latinska riječ u hrvatskome bude istoga roda kao i u latinskome. Međutim, to može biti samo ako se određenja roda podudaraju. Da bismo upozorili na drugačije gledanje, donosimo članak Nikole Andrića objavljen prije osamdesetak godina koji govori o istoj problematici.

***

“5. – Naš savjesni prevodilac Mikszáthove »Neobične ženidbe« napisao je posljednjih dana: »Sad je došla benedictio nubentium«, – želeći ženskim oblikom glagolskoga pridjeva pokazati, da je latinska riječ »benedictio« ženskoga roda. Držimo, da je ova želja pretjerana i neprirodna. Ove stvari – ako se ne varamo – nije još nitko u našoj nauci doticao, a valjalo bi da se izvede na čistac. S t r a n i jezični osjećaji nemaju nama ništa nalagati; mi smo u tim poslovima samostalni i »autonomni«, pa se pokoravamo samo glasu svojega srca. Kako bi upravo hrvatski seljak shvatio rod latinske riječi »benedictio« i kako bi je navratio na svoj mlin, ne da se pouzdano utvrditi. Ali stari Dalmatinci svakako bi je obrnuli u »benedikcijun« (kao račun od »ratio«) i shvaćali bi je kao mušku riječ. Prije više stotinâ godina obraćali su oni i sve latinske

riječi srednjega roda u »lektionare« (zadarski, Ranjinin i Bernardina Splićanina), »breviare«, »rituale« i »mirakule« – muškoga roda. Zato smo mi i prevodiočev ženski rod glagolskoga pridjeva obratili u muški. Latinc će se doduše buniti i zakretati glavom, ali mu mi ne možemo pomoći. Mi t a k o osjećamo, pa će onaj čitalac, kojega ne smućuje poznavanje l a t i n s k e gramatike, radije pristati uz »došao«, nego li uz »došla«.

Na isti način nije glavu pokojnoga K u z m a n o v i ć a zaokupljalo perpetuum mobile nego ju je o n (perpetuum!) z a o k u p l j a o.

Kad smo već načeli ovu stvar, valja da je i dovršimo. Držimo pogreškom, kad neki naši novinari pišu: »Kölnische Zeitung je d o n i j e l a«. Zeitung u hrvatskom jeziku ne može biti ženskoga roda. »Zeitung«, pa i »Zeit« je d o n i o. Pomislite samo kako bi to krasno zvonilo u našem uhu, da napišemo: »Agramer Tagblatt je d o n i j e l o«, jer je »Tagblatt« u njem. jeziku neutrum! A šta se to n â s tiče? Koliko smo puta čitali, da Nijemci ne vode računa o tom, kojega je roda naš »sabor«, pa ni ruska »duma«, ni bugarsko »sobranje«. Ne mislimo poradi toga, što ne poznaju naše rodove jer ih njihov narodni osjećaj i ne mora razabirati kao ni mi njihovih rodova, ali nam je smiješno, što se oni s v o j i m osjećajem ne mogu odlučiti ni na kakovu dosljednost u određivanju rodova našega jezika. Svaki list piše drugačije. Der, die, das Sabor! Ne povodimo se dakle za njihovim pogreškama, nego pokažimo, da s v o j i m dahom dišemo!

Imena, kao što su »Neue Freie Presse«, mogla bi podnijeti i kod nas ženski rod, jer ih prema hrv. femininu gdjekad i dekliniramo, n. pr.: u »Neue Freie Pressi«.*

(S. B.)

* N. Andrić: *Branič jezika hrvatskoga*, Zagreb, 1911.